

Aan de Minister van Justitie en Veiligheid

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Straf- en Sanctierecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
21 november 2022

Ons kenmerk
4324915

Bijlagen
2

nota

Toezegging Eerste Kamer over rechtspraak EHRM inzake
verjaring

1. Aanleiding

Tijdens de mondelinge behandeling in de Eerste Kamer van de Wet waarmee de verjaring voor ernstige misdrijven werd opgeheven (Kamerstukken 32890; Stb. 2012, 572) op 6 november 2011 heeft de toenmalige Minister van Veiligheid en justitie een toezegging gedaan aan het toenmalig lid Bijsterveld (CDA). Die toezegging hield in dat de Kamer op de hoogte zou worden gehouden van eventuele ontwikkelingen in de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) op het gebied van het overgangsrecht, met gevolgen voor strafzaken waarin wat de verjaringsregeling betreft overgangsprikelen spreken (T01614).

Op 26 april 2022 heeft het EHRM een «advisory opinion» (hierna: raadgevend advies) gegeven, die aanleiding vormt om in lijn met deze toezegging de Eerste Kamer een brief te sturen.

2. Geadviseerd besluit

In te stemmen met bijgevoegde brief en verzending daarvan aan de Eerste Kamer.

3. Kernpunten

Overgangsrecht en raadgevend advies

De overgangsregeling bij wijzigingen van verjaringstermijnen houdt sinds jaar en dag in Nederland in dat de aangepaste verjaringstermijnen “onmiddellijke werking” hebben. Dat wil zeggen dat ook als het strafbare feit is gepleegd vóór de datum van inwerkingtreding van de nieuwe wet, het nieuwe verjaringsregime daarop van toepassing is. Nog lopende verjaringstermijnen worden dus verlengd of opgeheven.

Dat is anders als het strafbare feit ten tijde van de inwerkingtreding van de wet al is verjaard. Wat verjaard was, blijft verjaard.

De conclusie in de brief is dat het raadgevend advies van het EHRM bevestigt dat dit overgangsrecht in overeenstemming is met artikel 7 EVRM. Zie nader paragraaf 4.2 van deze nota.

De brief is nogal juridisch van aard. Dit is onvermijdelijk in het licht van deze toezegging, waarin wordt gevraagd om de Eerste Kamer te informeren over de rechtspraak van het EHRM. Zie nader paragraaf 4.1 van deze nota.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Straf- en Sanctierecht

Datum
21 november 2022

Ons kenmerk
4324915

Twee Nederlandse zaken

In het begin van de brief wordt ook nog verwezen naar twee op dit moment lopende Nederlandse zaken bij het EHRM.

Deze zaken hebben geen betrekking op het overgangsrecht bij een wijziging (verlenging/opheffing) van verjaringstermijnen. In zoverre houden deze uitspraken dan ook geen verband met de toezegging. De zaken gaan over een wijziging in de rechtspraak van de Hoge Raad op grond waarvan de Hoge Raad niet meer in alle gevallen ambtshalve (dus zonder dat de verdachte daarover in cassatie klaagt) toetst of het strafbare feit is verjaard. Eerder zijn uw ambtsvoorgangers over deze zaken geïnformeerd (zie de nota van 5 juli 2021 met kenmerk 34179721). Omdat de zaken nog lopen, kan er ook niet inhoudelijk op worden ingegaan. Omdat er wel een raakvlak is met verjaring en de verhouding tot artikel 7 EVRM is er volledigheidshalve toch een verwijzing naar de uitspraken opgenomen.

4. Toelichting*

4.1 Politieke context

Bij de behandeling in de Eerste Kamer van de eerdergenoemde Wet opheffing verjaring voor ernstige misdrijven was veel aandacht voor de vraag of het gekozen overgangsregime – en dan met name de verlenging van nog lopende verjaringstermijnen – in overeenstemming was met rechtspraak van het EVRM. Daarom is in de parlementaire stukken uitgebreid aandacht besteed aan de destijds bekende rechtspraak van het EHRM. Hoewel de uitspraken van het EHRM die in 2011 bekend waren steun boden voor het gehanteerde overgangsregime, lieten zij nog wel enige ruimte voor onzekerheid. De discussie hierover in de Eerste Kamer vormde aanleiding voor het toenmalig Kamerlid Van Bijsterveld (CDA) om om een toezegging te vragen.

Dit raadgevend advies van het EHRM neemt die onzekerheid weg.

4.2 Juridische overwegingen

In artikel 7 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) is het strafrechtelijk legaliteitsbeginsel vastgelegd. Dit legaliteitsbeginsel houdt onder andere in dat een feit niet strafbaar is zonder een (daaraan voorafgaande) wettelijke basis (ook wel: *nullem crimen, nullem poena sine lege*-principe of verbod van terugwerkende kracht¹). Wetten moeten bovendien kenbaar (niet vaag) en voldoende voorzienbaar zijn (rechtszekerheidsbeginsel).

¹ Vanuit het overgangsrecht gezien is sprake van “onmiddellijke werking” omdat een nog lopende verjaringstermijn wordt verlengd of opgeheven. Omdat het gaat om verjaringstermijnen die zijn verbonden met strafbare feiten die zijn gepleegd voorafgaand aan de inwerkingtreding, wordt ook wel een link gelegd met “terugwerkende kracht”.

Uit verschillende uitspraken van het EHRM, in onderlinge samenhang bezien en samengebracht in dit raadgevend advies, kan nu vrij zeker worden afgeleid dat deze verdragsbepaling zich niet verzet tegen het verlengen of opheffen van nog lopende verjaringstermijnen (maar wel tegen het laten "herleven" van al verstreken verjaringstermijnen).

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Nvt.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Straf- en Sanctierecht

Datum
21 november 2022

Ons kenmerk
4324915